

Wyrok z dnia 27 marca 2008 r.

III SK 26/07

Przepis art. 479¹⁴ § 2 zdanie pierwsze k.p.c. obejmuje zakresem prekluzji wszystkie twierdzenia i zarzuty pozwanego oraz dowody na ich poparcie, niezależnie od ich znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy; ocena wykazania, że ich „potrzeba powołania wynikała później” zależy od konkretnych okoliczności rozpoznawanej sprawy oraz od uznania sądu.

Przewodniczący SSN Andrzej Wróbel (sprawozdawca), Sędziowie SN: Jerzy Kwaśniewski, Jolanta Strusińska-Żukowska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 marca 2008 r. sprawy z powództwa Telekomunikacji Polskiej SA w Warszawie przeciwko Prezesowi Urzędu Komunikacji Elektronicznej z udziałem zainteresowanej Media Tel SA w Warszawie o połączenie sieci telekomunikacyjnych, na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 grudnia 2006 r., VI ACa 620/06

1. o d d a l i ł skargę kasacyjną,
2. zasądził od powódki na rzecz pozwanego i zainteresowanej kwoty po 270 (dwieście siedemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej (wówczas Prezes Urzędu Regulacji Telekomunikacji i Poczty), zwany dalej „Prezesem Urzędu” lub „pozwanym” decyzją z dnia 8 grudnia 2003 r. ustalił warunki połączenia sieci telekomunikacyjnych oraz zasady rozliczeń z tytułu wzajemnego korzystania z sieci telekomunikacyjnych między MediaTel SA (wówczas SM Media SA), zwaną dalej „zainteresowaną” a Telekomunikacją Polską SA, zwaną dalej „powódką” w zakresie świadczenia przez zainteresowaną usług międzystrefowych dla abonentów powódki.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów-Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 1 lutego 2006 r., XVII Amt 36/04, oddalił odwołanie powódki od powyższej decyzji. Odnosząc się między innymi do zarzutu powódki naruszenia przez pozwanego przepisu art. 479¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd uznał ten zarzut za nieuzasadniony, ponieważ potrzeba ustosunkowania się do treści odwołania wynikła dopiero na skutek zaprzestania podtrzymywania przez pozwanego i zainteresowaną wniosków o odrzucenie odwołania z uwagi na *lis pendens*.

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 20 grudnia 2006 r., VI ACa 620/06, oddalił apelację powódki od powyższego wyroku Sądu pierwszej instancji. Sąd stwierdził między innymi, że istotnie merytoryczne stanowisko pozwanego i zainteresowanej zostały przedstawione Sądowi pierwszej instancji później niż na etapie składania odpowiedzi na odwołanie, ponieważ zarówno pozwany jak i zainteresowana początkowo wnosili o odrzucenie odwołania w trybie art. 199 k.p.c. z uwagi na *lis pendens* i w tym kierunku uzasadniali swoje stanowisko. Dopiero po odrzuceniu odwołania powoda w sprawie VII Amt 35/04 pozwany i zainteresowana zmienili swoje stanowisko wnosząc o oddalenie odwołania. Sąd podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że potrzeba merytorycznego ustosunkowania się do odwołania powoda wynikła dopiero po zaprzestaniu podtrzymywania przez pozwanego i zainteresowaną wniosków o odrzucenie odwołania. Jednocześnie, w sprawie wniesionej na skutek odwołania od decyzji Prezesa Urzędu uzasadnienie tej decyzji jest merytorycznym stanowiskiem pozwanego.

Powódka zaskarżyła powyższy wyrok Sądu drugiej instancji skargą kasacyjną, w której zarzuciła: 1) naruszenie art. 382 k.p.c. w związku z art. 479¹⁴ § 2 k.p.c., poprzez oparcie orzeczenia o twierdzenia, zarzuty i dowody, które powinny być przez sąd orzekający pominięte., jako że Sąd pierwszej instancji uwzględnił je z naruszeniem przepisu art. 479¹⁴ § 2 k.p.c.; 2) naruszenie przepisów postępowania mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 479¹⁴ § 2 k.p.c., polegające na przyjęciu, iż w sprawach wszczętych na skutek odwołania od decyzji Prezesa Urzędu pozwany nie jest obowiązany w odpowiedzi na pozew podawać wszystkich twierdzeń, zarzutów oraz dowodów, gdyż merytorycznym stanowiskiem pozwanego jest także uzasadnienie zaskarżonej decyzji. Wskazując na powyższe podstawy kasacyjne powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie ma uzasadnionych podstaw. Nie jest trafny zarzut naruszenia zaskarżonym wyrokiem przepisu art. 479¹⁴ § 2 zdanie pierwsze k.p.c., który w dniu wydania zaskarżonego wyroku miał następujące brzmienie: „w odpowiedzi na pozew pozwany jest obowiązany podać wszystkie twierdzenia, zarzuty oraz dowody na ich poparcie pod rygorem utraty prawa powoływania ich w toku postępowania, chyba że wykaże, iż ich powołanie w odpowiedzi na pozew nie było możliwe, albo że potrzeba powołania wynikła później.”

W rozpoznawanej sprawie jest niesporne, że Prezes Urzędu dnia 22 lipca 2004 r. przekazał w trybie art. 479⁵⁹ § 1 k.p.c. dwa odwołania powódki od decyzji pozwanego z dnia 8 grudnia 2002 r. do Sądu pierwszej instancji, który zarejestrował odwołania pod oddzielnymi sygnaturami, a mianowicie pierwsze odwołanie złożone dnia 23 grudnia 2003 r. pod sygnaturą XVII Amt 35/04, a odwołanie złożone dnia 10 kwietnia 2004 r. pod sygnaturą XVII Amt 36/04. Sąd pierwszej instancji doręczył odwołanie w sprawie XVII Amt 36/04 pozwanemu i zainteresowanemu, którzy w odpowiedziach na odwołanie ograniczyli się do sformułowania i poparcia wniosku o odrzucenie tego odwołania z uwagi na zawisłość sprawy zarejestrowanej pod sygnaturą XVII Amt 35/04. Następnie, dnia 24 grudnia 2004 r. Sąd pierwszej instancji odrzucił jako przedwczesne pierwsze odwołanie w sprawie XVII Amt 35/04. Zainteresowany i pozwany wnieśli o oddalenie drugiego odwołania w sprawie niniejszej.

W rozpoznawanej sprawie jest sporne, czy podniesienie w odpowiedzi na drugie odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu przez pozwanego i zainteresowaną wyłącznie wniosku o odrzucenie odwołania ze względu na zawisłość sprawy wynikłej z pierwszego odwołania od tej samej decyzji pozbawia pozwanego prawa powoływania się na merytoryczne twierdzenia i zarzuty oraz dowody na ich poparcie, których pozwany nie podał w odpowiedzi na drugie odwołanie nawet wówczas, gdy Sąd pierwszej instancji odrzucił pierwsze odwołanie jako przedwczesne.

Jak wyjaśnił to Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 17 lutego 2004 r., III CZP 115/03 (OSNC 2004 nr 5, poz. 77) na tle art. 479¹⁴ § 1 k.p.c., prekluzja po stronie pozwanej obejmuje wszystkie twierdzenia, zarzuty i dowody na ich poparcie, bez względu na ich znaczenie dla rozstrzygnięcia w sprawie. Do tych rygorów zalicza się także twierdzenia lub zarzuty ewentualne, a więc przytoczone tylko na wypadek, gdyby twierdzenia zaprezentowane w pierwszej kolejności okazały się nieskuteczne

lub nie zostały uwzględnione przez sąd. Z kolei w uchwale z dnia 17 lutego 2004 r., III CZP 115/03, Sąd Najwyższy stwierdził, że w postępowaniu w sprawach gospodarczych pozwany traci prawo powoływania twierdzeń, zarzutów oraz dowodów na ich poparcie, niepowołanych w odpowiedzi na pozew, bez względu na ich znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, chyba że wykáže, iż ich powołanie w odpowiedzi na pozew nie było możliwe albo że potrzeba powołania wynikła później.

Istotnie, w niniejszej sprawie w odpowiedzi na drugie odwołanie powódki pozwany nie formułował innych zarzutów i twierdzeń, poza wnioskiem o odrzucenie odwołania ze względu na zawistość sprawy pod sygnaturą XVII Amt 35/04. Pozwany nie utracił jednak prawa powoływania merytorycznych twierdzeń, zarzutów i dowodów na ich poparcie, niepowołanych w odpowiedzi na drugie odwołanie, w postępowaniu w niniejszej sprawie, ponieważ potrzeba ich powołania wynikła później. Należy bowiem przyjąć, że wprawdzie rygorystyczna wykładnia przepisu art. 479¹⁴ § 2 k.p.c. obejmuje zakresem prekluzji po stronie pozwanej wszystkie twierdzenia, zarzuty i dowody na ich poparcie, niezależnie od ich znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, i w tym sensie ma walor uniwersalny i zobiektywizowany, to jednak sformułowanie „potrzeba powołania wynikła później” uzasadnia relatywizowanie tej potrzeby do konkretnych okoliczności rozpoznawanej sprawy oraz przyznaje pewien zakres władzy dyskrecjonalnej sądowi, który jest uprawniony do dokonywania stosownych ustaleń i ocen. W rozpoznawanej sprawie potrzeba powołania się na merytoryczne twierdzenia, zarzuty oraz dowody na ich poparcie uzasadniające oddalenie odwołania nie była wyłącznie rezultatem subiektywnej „strategii procesowej” pozwanego. Należy bowiem wskazać, że wprawdzie pozwany w sprawie niniejszej ograniczył się w odpowiedzi na drugie odwołanie do wniosku o odrzucenie odwołania, jednakże wynikało to nie tyle ze strategii procesowej pozwanego, lecz było wynikiem usprawiedliwionego w tych szczególnych okolicznościach przekonania pozwanego, że odwołanie powoda w sprawie zawisłej pod sygn. XVII Amt 35/04, w której zachodzi tożsamość roszczenia, gdzie identyczny jest nie tylko przedmiot sporu, ale i jego podstawa z roszczeniem w niniejszej sprawie, zostanie merytorycznie rozpoznane; w sprawie o sygn. XVII Amt 35/04 zarówno pozwany jak i zainteresowana złożyli odpowiedzi na odwołanie powoda i uzasadnili wniosek o jego oddalenie. W tej sytuacji należy przyjąć, że potrzeba powołania się na merytoryczne twierdzenia, zarzuty oraz dowody na ich poparcie nie wynikała wyłącznie z przesłanek czysto subiektywnych, lecz także z okoliczności obiektywnych, a mianowicie odrzucenia przez Sąd pierwszej instancji

jako przedwczesnego pierwszego odwołania powoda od tej samej decyzji, która jest przedmiotem niniejszego postępowania i powstała z dniem, w którym pozwany i zainteresowana dowiedzieli się o treści postanowienia Sądu o odrzuceniu pierwszego odwołania.

Nie jest trafny zarzut naruszenia zaskarżonym wyrokiem przepisu art. 479¹⁴ § 1 zdanie pierwsze k.p.c., że w sprawach wszczętych na skutek odwołania od decyzji Prezesa Urzędu, pozwany nie jest obowiązany w odpowiedzi na pozew podawać wszystkich twierdzeń, zarzutów i dowodów na ich poparcie, gdyż merytorycznym stanowiskiem pozwanego jest uzasadnienie zaskarżonej decyzji. Należy bowiem wskazać, że wprawdzie skarżący ma rację, że w odpowiedzi na odwołanie od decyzji pozwanego, które w niniejszym postępowaniu pełni rolę pozwu, pozwany powinien powołać wszystkie twierdzenia, zarzuty oraz dowody na ich poparcie po rygorem utraty prawa ich powołania w postępowaniu oraz że uzasadnienie zaskarżonej decyzji ze względów logicznych i funkcjonalnych nie jest tożsame z odpowiedzią na pozew, to jednak Sąd w zaskarżonym wyroku nie sformułował kwestionowanej przez skarżącego tezy, jakoby w odpowiedzi na pozew pozwany Prezes Urzędu nie był związany treścią przepisu 479¹⁴ § 1 zdanie pierwsze k.p.c. Sąd jedynie stwierdził, że uzasadnienie zaskarżonej decyzji jest merytorycznym stanowiskiem pozwanego. Z tego stwierdzenia Sądu nie wynikają w sposób konieczny implikacje, które przedstawia skarżący.

Biorąc powyższe pod rozwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

=====